

TO PŘECE NENÍ MOJE!

Jakub Vavrouch

Je zvláštní, jak se kvůli obyčejnému nedorozumění ze dne na den z uznávaného občana města, kterého si lidé váží a mají ho v úctě, stane všemi nenáviděný vyvrhel, lupič a já nevím co ještě. Mně se přesně něco takového stalo. Posuďte sami.

Vše se semlelo jednoho dne, ve čtvrtek to bylo, šel jsem tehdy nakupovat. Byly tři hodiny odpoledne, opouštěl jsem právě svou kancelář, jsem totiž notář, víte, a manželka mi volá, že zapomněla nakoupit, že doma už není nic k jídlu, zkrátka abych zaskočil do místního jediného obchodu, bývalého Pramenu, nynějšího COOPU. Zvláštní, mám ten dojem, že každá díra, obec, vesnice či maloměsto, jehož součástí není COOP, jako by nebylo, zkrátka si nezaslouží být na mapě. To je ale teď vedlejší, nechci vás zatěžovat svými úvahami o kvalitě dnešních potravinových řetězců. Chci vás zatěžovat jinými úvahami. Takhle – nechci vás zatěžovat vůbec, je jen na vás, jestli mě vyslechnete, či ne. Byl bych radši, kdyby ano, ale kdo jsem, abych vás mohl do něčeho nutit. No, i když – ze svého postavení bych eventuelně mohl, ale nebudu toho zneužívat. Tak... A teď nevím, co jsem to jen... chtěl. Ano, už si vzpomínám – šel jsem nakupovat.

V obchodě bylo narváno. Po třetí hodině, obchod byl po střechnu přeplněn matkami s uřvanými dětmi, uřvanými důchodci a uřvanými důchodci s uřvanými vnoučaty. A nejhorší na tom bylo, že všechny ty lidi jsem osobně znal. A všichni mi to taky dávali patřičně najevo. *Dobrý den, pane doktore, jak se máte? Copak dělá paní? Co váš pejsek? Copak jste si to koupil dobrého?* A já no to musel samo sebou odpovídat. *Mám se jako člověk, který musí odpovídat každé staré babce na její vlezlé otázky. Paní nedělá jako obvykle nic, pejsek zase dělá všechno proto, aby skončil v útulku. A co že jsem si to koupil? No, jako obvykle. Kaviár, šampaňské a pražskou šunku, normální večeře člověka, co na to má, a ne jako vy, pane Piňos, který dlabe doma zavíracím nožem lančmít rovnou z konzervy.* Bože – jak rád bych tohle někdy doopravdy řekl nahlas. Ale to já ne. Za každou cenu být vždy slušný, džentlmen a nebudit veřejné pohoršení. Alespoň tak mi to vždy říkávala má drahá tetička. Musel jsem se s vozíkem vyhnout mezi regálem a jednou starou babkou, shodou okolností byla především u mě kvůli poslední vůli. *Kdybych tě teď srazil, mumlal jsem si pro sebe, tak bych udělal tomu tvému vnoučkovi zatracenou radost!* Neslyšela mě. Kdyby mě slyšela, těžko by se na mě asi usmála a srdečně mi stiskla pravici.

Od mrazáků s rybími prsty se táhla fronta, která končila u pultu s uzeninami. *Prosím, pane doktore, jen jděte, já počkám. Pane doktore, já vás pustím, určitě spěcháte. Pojdte, pane doktore, já mám toho hodně, jen bych vás zdržoval.* Tak přeci jen k něčemu to je, být notářem. Všichni ti staroušci, dědicové a staří známí mne pouštěli před sebe a já jsem díky tomu stál u pultu jako první.

„Co to bude, pane doktore?“ Paní u pultu jsem před týdnem vyřizoval dědictví po její tetě. Popravdě řečeno jsem se divil tomu, že ji ještě vidím v tomhle zapadákově. Za to, co jí ta stará bréca odkázala, mohla odletět na Bahamy a pořídit si tam slušně prosperující hotel. Ale to ne. Takovejmi lidem je pořád všechno málo, budou hrabat víc a víc, dokud neumřou a ty svoje nahrabaný prachy zase někomu neodkážou. A proto je notář tak výhodné povolání.

„Dvacet deka uheráku, patnáct deka loveckého a pětadvacet deka pařížského salátu.“

Bylo mi v mé objednávce vyhověno, i když jsem té nebohé duši musel docela dlouho vysvětlovat, jaký je rozdíl mezi normálním uherákem a polickým uherákem. Určitě si teď o mně pomyslela, že zbytečně prudím, že stejně ten salám namočím do hořčice, že je v tom prdlačky rozdíl a bůhví co ještě. Ale co je mi potom, ať si o mě myslí, co chce. Naházela jsem všechno do košíku a odjel o kousek dál, zamotávat se do spleti vozíků, spoluobčanů a neohrabaných brigádníků, kteří se mi pletli do cesty.

Upřímně řečeno, už mě tenhle nákup začínal notně vytáčet. Furt se mi někdo pletl pod kolečka vozíku, furt jsem někomu musel odpovídat na pozdrav a furt měl někdo tendenci se se mnou zastavovat a prohodit se mnou slovíčko. A poněvadž mi bylo blbé každého jen tak odbýt, zastavoval jsem se a prohazoval jsem slovíčko. Ovšem když jsem takhle prohazoval slovíčko už s dvacátým člověkem, měl jsem chuť každého dalšího poslat někam a sám tam odjet. Narůstající nervozita zapříčinila to, že jsem vrazil do jednoho spoluobčana tmavší pleti. „Promiňte, pardon, nechtěl jsem,“ omluvil jsem se tomu člověku a chtěl odejít. On mě ale nenechal. „To nevádí, pan doktor, to byla moje chyba,“ a poplácal mne kamarádsky po rameni, až jsem měl pocit, že mi ho vykloubil. Vycenil na mne své takřka bezzubé dásně a odešel. *Zvláštní*, pomyslel jsem si, *že by chtěl slevu na sepsání závěti?* Na delší úvahy nebyl čas, byly už čtyři a mě bolela hlava jak střepeň. Potřeboval jsem odtud honem rychle vypadnout a nalít si doma skleničku brandy. Dál jsem se rozhodl se už s nikým nezastavovat, v klidu si nakoupit, co mi ještě zbývalo, a vypadnout z tohoto COOPU hrůzy.

Fronta se táhla od pokladny až do půli obchodu. Ale díky mé, jak to říct, *popularitě* jsem se opět dostal mezi první. *Prosím, pane doktore, vy toho máte míň, my počkáme, vid', Máňo, že pustíme tady pana doktora? Ano, jen běžte, pane doktore. Jé, pane doktore, to jste vy – no jen běžte, běžte před nás.* A já jsem se děkoval, *poklona paní, maucta, pozdravujte tatínka, maminku, tetičku nebo po kom to budete dědit.*

Za kasou dnes seděla paní Půlpánová. Milá stará tlustá veselá a příšerně ukecaná bába s trvalou morbidních rozměrů. Člověk, neobeznámený s podrobnostmi, by si mohl docela snadno splést paní Půlpánovou s ovcí. S úsměvem na líci, brýlemi na nose a jmenovkou na hrudi, která hlásala: „Dnes Vás obsluhuje: Věra Půlpánová“, přičemž to *Věra Půlpánová* bylo dopsáno nevhledně fixou, markovala na pokladně můj nákup a, což je jejím (zlo)zvykem, ke každé položce měla nějakou připomínku. *Rohličků – patnáct. Řekněte mi, pane doktore, ujíte to? Dyť jste doma jen dva. To vy jako každý sníte sedm a půl rohlíku? Celej chleba? Dyť vám to do zítřka ztvrdne. Vinný ocet – řekněte, to vám nestačí obyčejný? No jsou to vaše prachy, pro mě za mě si kupujte vinnýho octa, kolik chcete. Á – granule pro pejska. Nó – řeknu vám, ten váš pes se ale má, když mu kupujete ty nejdražší granule.*

Měl jsem sto chutí jí ty granule vysypat na tu její nakadeřenou šišku. Ale to bych nebyl já, abych se jen mile neusmál a nepokrčil výmluvně rameny.

„Bude to všechno?“ vycenila na mne paní Půlpánová umělý chrup. Úsměv jsem jí opětoval a ubezpečil ji, že je to skutečně všechno. Zaplatil jsem dva tisíce dvě sta dvacet rovných a skládal si nákup do tašky. Měl jsem se k odchodu, když vtom mi někdo zaťukal na rameno. Zprvu jsem myslel, že to ťuká smrtka, ale když jsem se otočil, zjistil jsem, že to ťukal asistent prevence kriminality – tak totiž zněl nápis na jeho slušivém tričku – pan Piňos, ten, co dlabě doma zavírákem lančmít přímo z konzervy.

„Ehm – pane doktore,“ koktala nesměle ta dobrá duše, „dělám to nerad, ale – budu vám muset prohledat kapsy.“

No tohle – taková nehoráznost. Mně, váženému občanovi, členovi zastupitelstva, mně budou šacovat kapsy. Pobaveně jsem se na Piňose zasmál. „Co prosím? Vy mě budete šacovat? To je žert, ne?“

Piňos si ale stál tvrdě za svým. „Neberte to osobně, dostali jsme takovej pokyn – každého, bez výjimky. Rozmohl se nám tady nešvar kapsářství a – krádeží!“ dodal šeptem.

Víc než našťavaně jsem se teď cítil pobaveně, a – musím to přiznat – i krapet zahanbeně. Koneckonců – je to jeho povolání a já mám svědomí čisté. „Dobrá,“ upažil jsem a nechal Piňose dělat jeho práci. Chlapík s nápisem asistent prevence kriminality na tričku plácal dlaněmi do mého baloňáku a mně připadal čím dál tím víc směšný. Do smíchu mi bylo do doby, než se zastavil u mých kapes a vyndal z nich konzervu lančmítu a placatku rumu.

„Copak to tu máme, pane doktore?“ uchechtl se podle ten škodolibý tlustoch. Vytřeštil jsem na Piňose a na to co třímal ve svých mozolnatých rukách oči. „**To přece není moje!**“ hájil jsem se. „Ne?“ pousmál se. „A čípak to je? Budete mi snad tvrdit, že vám to do těch kapes nadělil Ježíšek?“ „No, to zrovna ne, Ježíšek se nepotuluje po obchodech a nestrká tam lidem do kapes rum a konzervy,“ snažil jsem se vše obrátit v žert, leč – minul jsem. Poznámka o Ježíškovi pobíhajícím po koloniálech Piňose akorát víc vytočila. „Tak dost srandiček, pane doktore – půjdete se mnou!“ prohlásil rezolutně a já jen čekal, až z kapsy vytáhne klepeta. „Kam půjdeme? Do kina, na kafe...“ Můj problém je, že chci za každou cenu vše obrátit v žert. Tady jsem ale trošku přestřelil. Piňos totiž skutečně ty klepeta vytáhl, zkroutil mi ruce i s taškou za zády a nandal mi je. Hrůza a děs mě jímala, když jsem si uvědomil, že na mne, pana doktora, váženého to občana, nyní tedy potupně spoutaného, hledí půlka města v čele s největší městskou drbnou Půlpánovou. Cítil jsem na svém hřbetě opovržlivé pohledy desítek zděšených bývalých i současných klientů mé notářské kanceláře. Slyšel jsem sykání, mlaskání a jiné projevy nevole. „Když se před čtrnácti dny ztratil ten pytel dřevěného uhlí, tak tu taky nakupoval,“ šeptala Půlpánová nějaké jiné drbně. *To víš, že jo, ty můro, chtěl jsem říct, já jsem kupoval cigára a noviny a ten pytel jsem nepozorovaně odnes na hrbu!* „Měl na sobě ten samej baloňák, jak teď – určitě to propašoval pod ním, to je jasný, pani!“ vysvětlovala Půlpánová. *Teď jsi tomu dala korunu, běželo mi hlavou, a v gatích jsem ještě vodnes půl metráku párátek.*

Považte – já jsem devět let studoval jen kvůli tomu, aby mě teď člověk, který má stěží základní vzdělání, poníženého, zesměšněného, spoutaného, v předklonu a z krádeže obviněného vyváděl ze zaplivaného obchůdku na maloměstě. Tak takhle jsem dopadl – já, pan doktor!

. . .

„Tak si to zopakujeme, pane doktore.“

Seděl jsem na plastové židli na služebně místní policejní stanice. Strážmistr Petrásek seděl za stolem a jedním prstem vyťukával mou výpověď na staříčkový psací stroj. Nadstrážmistr Pavlásek stál u okna a jedním prstem vyťukával na parapet nějakou přitroublou melodii.

„Vy tedy tvrdíte, pane doktore,“ otočil se od okna a pochodoval po místnosti, „že jste nic nevzal. Je to tak?“

„Ano. Ano, stokrát ano. Věřte mi – dyť já rum nepiju a lančmít z konzervy bych nedal ani svému psovi!“

Pavlásek pochodoval sem a tam. Zastavil se u druhého okna a znovu cosi vyťukával. *Třeba je to morseovka a on někam někomu něco signalizuje*, jímala se mne paranoia.

„Zajímavé,“ bručel Pavlásek. Nadstrážmistr Pavlásek byl zvláštní člověk – všechno mu připadalo zajímavé. „Ten pes – můžete ho nějak popsat?“

To mě dopálilo. Vyletěl jsem ze židle. „Vy podezříváte mého psa?“ Pavlásek mne zase posadil a uklidňoval mne, že to tak nemyslel, že šlo pouze o vtip. Buď jsem vadnej nebo nerozumím policejním vtipům.

„Zkrátka vy tvrdíte, že jste nic nevzal – je to tak?“ položil mi asi po padesáté tu samou otázku. A já jsem mu po padesáté odpověděl, že ano. „Jak mi teda vysvětlíte, že se ty věci našly v kapse vašeho kabátu?“

„Já... nevím, prostě mi je tam někdo musel podstrčit.“ V tu chvíli mi svitlo. Ten občan tmavší pleti, se kterým jsem se to srazil. Vrazil do mě tak, že mi klidně tu placatci a konzervu mohl bez povšimnutí strčit do kapsy. Rozhodl jsem se velectěnou policii s tímto faktem obeznámit.

„Takže vy teď tvrdíte, že vám ty poživatiny podstrčil nějaký člověk, potažmo člen etnické menšiny – nezdá se vám to poněkud rasistické?“

„Vyznělo to rasisticky, to přiznávám, ale já za to přeci nemůžu. Jinak to být nemohlo. Ten rum a lančmít mi tam prostě musel strčit on, jinak si to nedovedu vysvětlit!“

„Dobrá,“ zabrbal Pavlásek, „tak já vám povím, jak to bylo. Vy jste to zkrátka ukradl a chtěl jste vinu svést na toho nevinného občana tmavší pleti, abyste tak podnítil rasovou nesnášenlivost v našem městě! Petrásek!“ Strážmistr Petrásek se postavil do pozoru. „Odvedte ho do separace,“ rozkázal nadstrážmistr.

„To je nespravedlnost – justiční omyl – já jsem nevinný, rozumíte? Vyslechněte toho člověka, vyslechněte ho!“ Mé láteření mizelo v dáli, když mě strážmistr Petrásek spoutaného odváděl do cely předběžného zadržení.

. . .

Dva dny jsem hnil v té odporné cele a přemítal, co bude dál. *No, co by bylo – vyslechnou toho chlapa, ten se přizná, mě pustěj a ještě se mi budou omlouvat – omlouvat se mi budou!* Zároveň ve mně ale hlodal zoubek nejistoty.

Kde beru tu jistotu, tu zatracenou jistotu, že mi to tam podstrčil právě ten Rom? Možná ta jistota pramení právě z té mé zatrolené předpojatosti. V tom obchodě bylo naráz možná osmdesát lidí – ti všichni mi do těch kapes tu konzervu a rum mohli nějak... vsunout. A co když mi ten lančmít a placatku podstrčil Piños, když mě šacoval. Zrovna jemu by to bylo podobný. Lidí z něj měli srandu kvůli tomu, že nedokáže ohlídat pitomej krám – nutně potřeboval napravit si reputaci, třebas tím, že konečně někoho chytne. Nějakou velkou rybu! A konečně – o kom je tady všeobecně známo, že dlabe lančmít z konzervy a zapíjí to rumem – no? No o mně určitě ne! Sakra, to by v tom byl –

V zámku zarachotil klíč a ve dveřích se objevil nadstrážmistr Pavlásek. „Půjdete se mnou, pane doktore.“ Vcelku hrubě se mnou smýkl a odváděl mě pryč z mé útulné cely. *No, no – budu si stěžovat, jak se tady zachází se slušným občanem*, chtělo se mi na něj zařvat, ale ovládl jsem se.

Odvedl mne do mě již známé místnosti – tedy na služebnu. Tam na mne čekal můj dobrý známý, advokát Koblížek. „Buď zdrav, Květoslave,“ podávám mu ruku, když si uvědomím, že mi Pavlásek nandal želízka. „Poslala tě sem Vilma?“ Vilma je má paní, které jsem včera, když

mi byl dovolen jeden telefonát, volal a kladl jsem jí na srdce, aby neprodleně Koblížkovi zavolala.

„Nebudu ti lhát, Hugo,“ poplácal mne otcovsky po rameni, „vypadá to s tebou bledě.“

„Ale proč, proboha – dyť já jsem nevinný!“

„Já ti samozřejmě věřím, Hugo, ale státní zástupce na tebe vytáhl špínu.“

„Jakou zase špínu?“

„Prostě ti chtěj přišít na triko všechno, co se tady za posledních pět let semlelo a nemaj k tomu pachatele. Všecky drobný krádeže, kapsářství, vykrádačky bytů a tak dál, a tak dál...“ Řekl to jakoby nic. Jako kdyby mi oznamoval, že k večeři bude svíčková.

„No počkej, to přece nemůžou – dyť to je... to se nesmí!“

„Já ti rozumím, ale nedá se nic dělat. Státní zástupce má řůru svědků a prej i důkazů. Hošku zlatá – do čeho ses nám to namočil...“

Nemohl jsem tomu věřit. Mě, velectěného občana, budou soudit za něco, co jsem neudělal, potažmo za něco, s čím nemám nic společného. A můj kamarád Květoslav Koblížek, skvělý advokát, mi mýrnýx týrnýx sdělí, že soud je předem prohraný. No uznejte, co mi zbývá jiného, než oběsit se na pásku od hodinek?

. . .

Já, jemuž nikdo ve městě neřekne jinak než *pane doktore*, teď sedím na lavici obžalovaných a jsem oslovován *obžalovaný*. Květa Koblížek měl pravdu, státní zástupce to na mě parádně ušil. Obvinil mě jednak z krádeže toho zatracenýho rumu a lančmítu, ale taky ze všech krádeží v tom zpropadeným COOPU za posledních pět let, z okradení asi dvaceti dam o jejich módní drahé kabelky, z vykradení pošty, knihovny, trafiky a bytu nadstrážmistra Pavláška (odtud asi pramenila ta jeho nevráživost vůči mně). Mezi svědky byli krom samotného nadstrážmistra taky paní Půlpánová, ta paní, co obsluhuje pult s uzeninami, pan Piňos, ten občan tmavší pleti, poštmistr, knihovník, trafikantka a místostarostka, která přede všemi v soudní síni navíc tvrdila, že jsem ji nevhodně obtěžoval a dělal nemravné návrhy, což soud vzhledem k mému věku, postavení a tomu, jak paní místostarostka vypadá, uznal za nesmyslné, takřka nemožné. Zkrátka a dobře – soud mne shledal vinným ve všech bodech obžaloby a odsoudil mne k pěti letům odnětí svobody nepodmíněně.

Dnes jsou to čtyři roky, co sedím v kriminále. Z notářské komory mne vyloučili, manželka se se mnou rozvedla, přátelé, sousedi, bývalí klienti se ode mě odvrátili a já jen doufám, že na mne nezapomene alespoň ten můj pes...